

SUDSKA PRAKSA

Dr. sc. Petar Novoselec*

Ubojstvo žrtve na spavanju. Kritika odredbe čl. 449. st. 2. Zakona o kaznenom postupku.

Počinitelj koji je ubio suprugu na spavanju počinio je ubojstvo iz čl. 110. Kaznenog zakona, kako je djelo kvalificirano u optužnici.

**VSRH, I Kž-413/17 od 6. rujna 2017.
Županijski sud u Šibeniku, K-10/16 od 1. lipnja 2017.**

Činjenično stanje

Optuženik je 29. lipnja 2016. u zajedničkom stanu supruzi, dok je spavala, zadao čekićem brojne teške tjelesne ozljede na glavi, koje su dovele do smrti. Državni je odvjetnik u optužnici djelo označio kao ubojstvo iz čl. 110. KZ-a. Prvostupanjski je sud prihvatio takvu kvalifikaciju bez obrazloženja i optuženika osudio na kaznu zatvora u trajanju od 14 godina. Žalbu je podnijela samo obrana zbog kazne, a Vrhovni ju je sud odbio kao neosnovanu.

Iz obrazloženja Vrhovnog suda

Oštećenica je usmrćena na spavanju s najmanje sedam neovisnih udaraca šiljatom stranom čekića po glavi, udarcima jakog intenziteta, u situaciji kada nije mogla pružiti bilo kakav otpor, što upućuje i na podmuklost u postupanju optuženika. Te je okolnosti prvostupanjski sud pravilno valorizirao, zajedno s utvrđenim olakotnim okolnostima, koje se sada ponavljaju u podnesenoj žalbi, te je izrekao optuženiku kaznu, koju prihvaća i Vrhovni sud Republike Hrvatske kao sud drugog stupnja.

Napomena

Shvaćanje da je ubojstvo žrtve na spavanju teško ubojstvo na podmukao način (čl. 111. toč. 1. KZ-a) prevladava u literaturi i judikaturi; uvjet je da je žrtva

* Dr. sc. Petar Novoselec, profesor emeritus Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

imala povjerenje u počinitelja. Još je Zlatarić (Krivični zakonik u praktičnoj primjeni, II. svezak, str. 75) isticao da je ubojstvo izvršeno na podmukao način kada počinitelj ubije bračnog druga na spavanju koristeći njegovo povjerenje, ali je zahtijevao i himbenost ili prepedenost kao njegovu krajnje negativnu karakteristiku. Taj se dodatak pokazao suvišnim pa su se sudovi najčešće s pravom zadovoljavali time da je počinitelj iskoristio povjerenje žrtve koja je išla na spavanje ne očekujući da će biti ubijena (npr. VSH, I Kž-1771/71; I Kž-297/86; VSRH, I Kž-285/91; I Kž-352/03; I Kž-349/06; I Kž-305/09 i I Kž-314/15). Sudovi ipak u nekim slučajevima ubojstvo na spavanju neopravdano smatraju običnim ubojstvom, npr. zato što nedostaje „himbenost naročitog intenziteta“ (VSRH, I Kž-362/00) ili je optuženica „odluku o usmrćenju bivšeg supruga donijela impulzivno, u stanju sužene svijesti“ (VSRH, I Kž-1018/06), što su neodređene i suviše pretpostavke za kvalifikaciju ubojstva.

U ovdje razmatranom slučaju optuženik je nedvojbeno ispunio sve okolnosti koje njegovo djelo čine ubojstvom na podmukao način. Nije poznato zašto državni odvjetnik kazneno djelo nije označio kao teško ubojstvo na podmukao način (niti je dužan to obrazložiti). Kako nije bilo žalbe državnog odvjetnika, Vrhovni sud nije mogao utjecati na pravnu kvalifikaciju. Ipak je Vrhovni sud uputio državnom tužitelju prikrivenu kritiku jer je upozorio na podmuklost u postupanju optuženika. Vrhovnom je sudu samo preostalo okolnosti koje čine teško ubojstvo uzeti kao otegotne okolnosti za ubojstvo iz čl. 110. i time obrazložiti zašto se odbija žalba da je izrečena kazna previsoka.

Pogrešnu kvalifikaciju kaznenog djela u optužnici nije mogao ispraviti ni prvostupanjski sud. U tome ga je sprečavala odredba iz čl. 449. st. 2. ZKP-a, prema kojoj nije mogao optuženika proglasiti krivim za kazneno djelo teže od onog koje mu se optužbom stavlja na teret. Ta odredba zaslužuje kritiku. Njome se neopravdano odustaje od st. 1. istog članka, prema kojem se presuda može odnositi samo na djelo koje je predmet optužbe, što znači na njegovo činjenično stanje. Prvostupanjski sud ne smije dodavati činjenice optužnici, ali o tome kako će se pravno ocijeniti nesporne činjenice navedene u optužnici treba odlučiti sud, a ne tužitelj, a to mu čl. 449. st. 2. ZKP-a ne omogućuje, nego zabranjuje.